Collage narracyjny

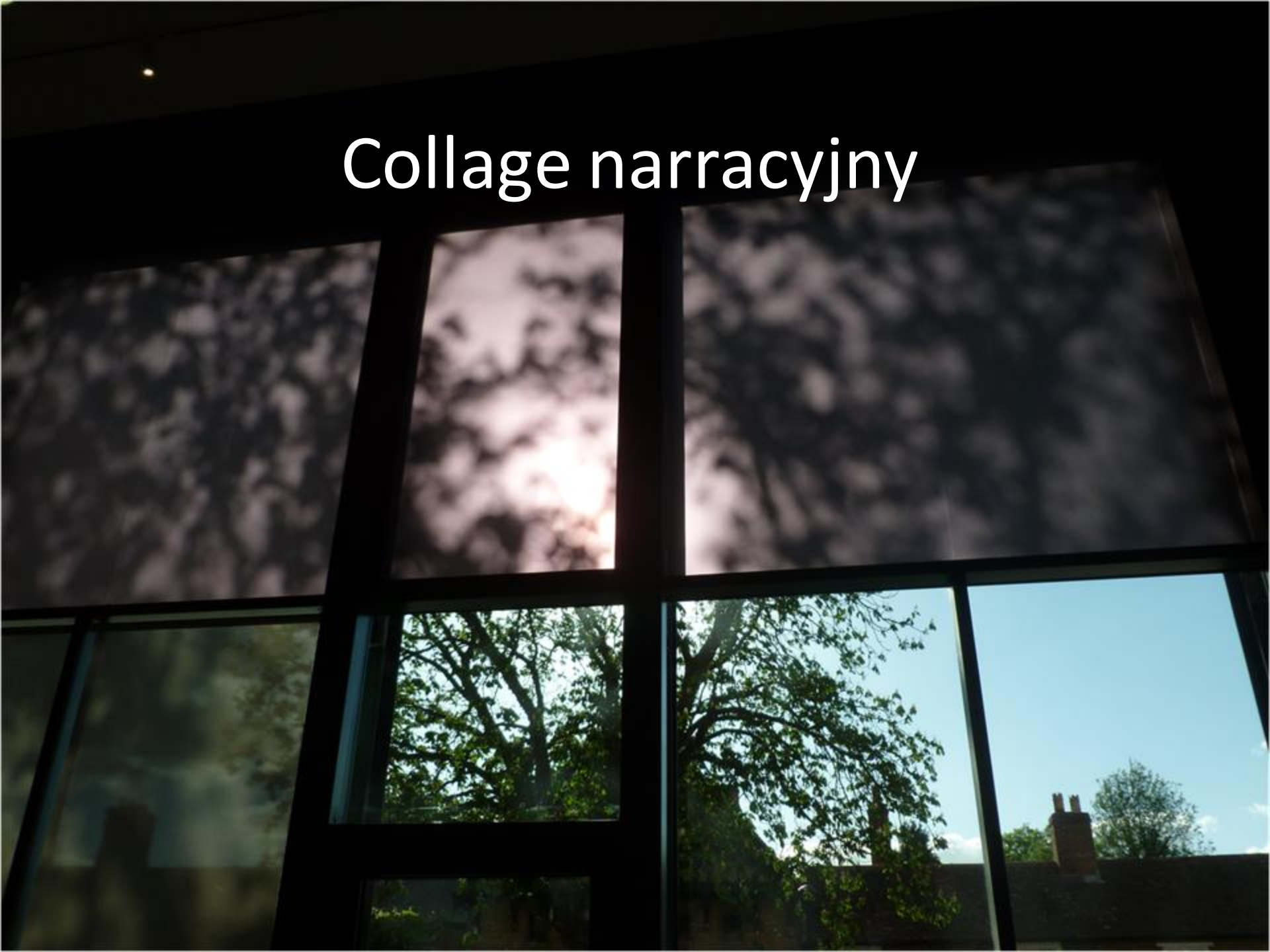

Jak badać świat wyobraźni?

Collage narracyjny (Kostera, 2006)

- Zbieranie od osób badanych stworzonych przez niech fikcyjnych opowieści, wierszy lub rysunków,
- Badacz prosi badanych o zilustrowanie zadanego tematu albo o dokończenie historii zaczynającej się od podanego przez badacza wprowadzającego zdania.

Przykład

Proszę o napisanie krótkiego opowiadania zaczynającego się od słów:

- *W sali obrad na Helikonie Muzy zebrały się na grudniowe posiedzenie zarządu....*

Claude Lorrain, Apollo and the Muses on Mount Helicon

…Ciszę przerwała Melete. – Nie wierzę, że to już koniec. Przecież oni nas potrzebują. Rozumiem, że pieniądze są ważne, ale bez przesady. Mają co jeść, mają gdzie żyć. Liczyłam nawet na to, że teraz, gdy mają więcej czasu, mniej pracy, zwrócą się ku sztuce. A oni wciąż o jednym – bezrobocie, kasa. Tragedia. (Bartosz Sławecki)

- Właśnie! – krzyknęła Aoede wyrwana z zamyślenia. – Tragedia! Stworzę nową tragedię – tragedię, w której oni zmierzą się z nieprzezwyciężalnym wrogiem, który doprowadzi ich do ostatecznej klęski – z kryzysem ekonomicznym... Bzdura – rzekła po chwili. – To już się dzieje, nie trzeba nic wymyślać, nic tworzyć. […]

- Przestańcie się kłócić. – odezwała się Mneme. – Jak już zejdą na samo dno, to wtedy im przypomnę o wszystkim za czym tęsknią. Wyciągnę na powierzchnię ich najgłębiej skrywane wspomnienia i tęsknoty. Dajcie im jeszcze chwilę. Niech sobie pogadają o tym bezrobociu, braku pieniędzy. Kilka dni temu widziałam jak grupka pracowników kolei po strajku poszła na kawę do jednego ze swoich znajomych. Po kilku godzinach narzekań chwycili gitarę i zaczęli śpiewać. W mgnieniu oka zbiegły się dzieciaki. Kobiety zaczęły się uśmiechać i rumienić. Po chwili jedna z par zaczęła tańczyć. A kilka minut później przestali w ogóle myśleć o swoich problemach.

- To co, czekamy? – upewniła się Aoede.

- Czekamy. – potwierdziła Mneme. Potem szybko wstała i bez pożegnania wybiegła z sali obrad.

- Pewnie sobie coś przypomniała... – powiedziała zamyślona Melete.

- Pewnie tak. Przepraszam, że na ciebie naskoczyłam – Aoede uśmiechnęła się i przytuliła siostrę.

- To ja przepraszam. Chodźmy, poszukajmy Aoede. Mam ochotę posłuchać jej wierszy. (Bartosz Sławecki)

…W dalszym ciągu obrad Muza Erato przedstawiła wniosek do rozpatrzenia na następnym, styczniowym, posiedzeniu zarządu. Dotyczy on odebrania Apollonowi przydomka „Musagetes” (Przywódca Muz) i pozbawienia go w/w funkcji wraz z przysługującym jej dodatkiem w wysokości dwóch talentów rocznie. Muzy jako ciało samodzielne i samorządne nie potrzebują paternalistycznego i maskulinistycznego protektoratu, gdyż od dawna same stanowią o sobie. Wniosek będzie dyskutowany na najbliższym posiedzeniu zarządu.

Następnie Muzy udały się nad źródło Hippokrene, by naprzemiennie uderzać stopami o ziemię, co w ubogim języku współczesnym oznacza taniec. (Inga Grześczak)

…Atmosfera panująca w sali nie była zbyt ciekawa. Rzekłbyś: można powiesić siekierę. Każdy zdawał sobie sprawę, że głównym punktem programu grudniowego posiedzenia będzie sprawa nie-ukłonu. To najpoważniejsze przestępstwo na Helikonie. Zdarza się niezwykle rzadko i obarczone jest poważną karą: kto dopuści się nie-ukłonu, zostaje zamrożony w ogromnym lodowym prostopadłościanie i zrzucony z Helikonu w przepaść. (Michał Zawadzki)

Następnie czytamy i analizujemy

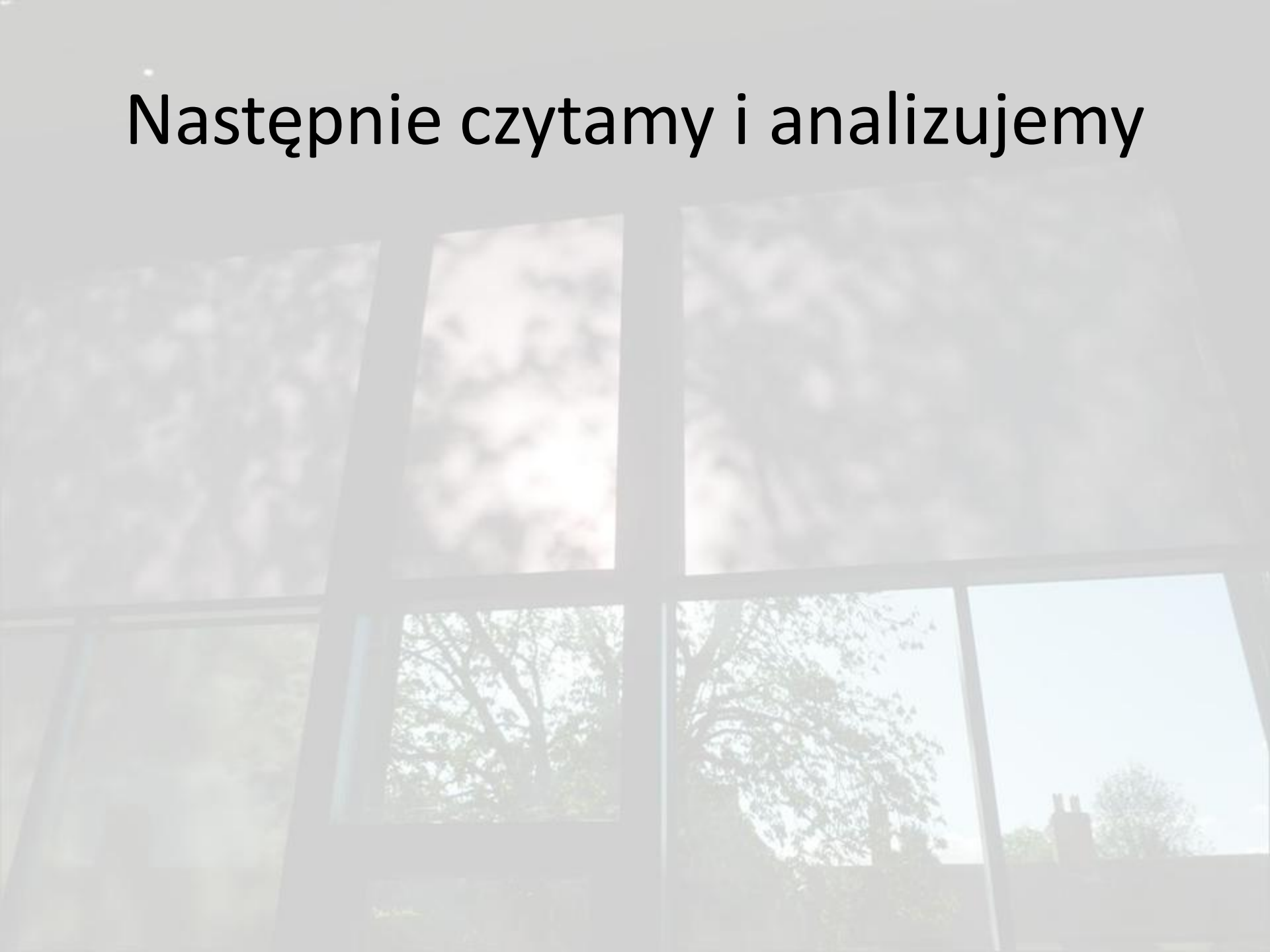

Czytanie fenomenologiczne

- Interpretacja – fenomenologiczny model czytania tekstów Romana Ingardena (1960), zgodnie z którym tekst powinien być czytany na kilku poziomach celem ukazania różnych warstw znaczeń i symboli.

Analiza wielopoziomowa

- **Poziom narracji**: o czym mówi opowiadanie? Główne wątki, postaci, miejsca
- **Poziom znaczeń**: Jak tworzone są wątki? Jakie narzędzia tekstualne stosowane są, by akcja przeprowadzona została z punktu wyjścia do rozwiązania? Czy są nagłe zwroty akcji?
- **Poziom metafor**: Główna, podstawowa metafora leżąca u podstaw opowieści; często próbujemy znaleźć metaforę spinającą wszystkie zebrane historie

Wniosek

- Wniosek – jakie są relacje między poziomami analizy zebranych tekstów?

Opowieści w badaniach organizacji

- obserwować, jak powstają opowieści
- zbierać opowieści
- interpretować opowieści (co one mówią?)
- analizować opowieści (w jaki sposób to mówią?)
- dekonstruować opowieści (rozbierać je)
- tworzyć własną opowieść
- porównać ją z innymi opowieściami (Czarniawska, 1999)
- *tworzyć opowieści (collage narracyjny)*

Twórcze opowieści

	Interpretowanie opowieści	Nowy odczyt opowieści	Collage narracyjny
Inicjatorzy	Badacze	Badacze	Badacze, praktycy, konsultanci
Punkt wyjścia (co badani otrzymują od inicjatora)	Niejasna opowieść	Fikcja (powieść, nowela, bajka, itp.)	Wprowadzające zdanie lub temat
Badani	Aktorzy organizacyjny	Aktorzy organizacyjny	Aktorzy organizacji i inni badacze/ konsultanci
Metoda: Co badani robią	Interpretacja poprzez uzupełnienie, wyjaśnianie	Interpretacja poprzez aplikację do organizacji	Wymyślanie opowieści
Efekt końcowy	Tłumaczenie w kontekście	Tłumaczenie kontekstu	Eksploracja wyobraźni

Praktycy i konsultanci

Istnieje także odmiana praktyczna tej metody. Konsultantka zbiera opowieści, by sporządzić mapę przestrzeni wyobraźni w diagnozowanej organizacji:

- Henrietta Nilson (2006): FNC, Fictive Narrative Collage jako metoda doradcza, używająca opowieści, muzyki i rysunku, do diagnozowania i rozwoju wyobraźni organizacyjnej

Uczenie się

- Uczenie się poprzez doświadczanie w przestrzeni wyobraźni
- Głębokie pokłady kultury
- Zbiorowa nieświadomość (C.G. Jung)/ silne wątki (Barbara Czarniawska i Carl Rhodes)